Opinnäytetyö (AMK)

Musiikkipedagogi

Musiikkiterapeutti

2014

Aila Hettula

MUSIIKKITERAPEUTIN TYÖKALUPAKIN LISÄVARUSTEET

– mitä terapiassa tehdään silloin, kun ei soi

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikkipedagogi | Musiikkiterapeutti

Toukokuu 2014 | 46 s.

Ohjaaja Hanna Hakomäki

Aila Hettula

MUSIIKKITERAPEUTIN TYÖKALUPAKIN LISÄVARUSTEET
- mitä terapiassa tehdään silloin, kun ei soi

Tässä tutkimuksessa on kyselytutkimuksen avulla pyritty avaamaan musiikkiterapeuttien työnkuvaa uudesta näkökulmasta. Tutkimuksen fokuksessa ovat olleet terapeuttien työskentelyssä käyttämät muut kuin musiikkiterapian työtavat ja -menetelmät. Tutkimuskysymyksiksi muotoutui mitä työtapoja - muita luovia terapioita, taidelähtöisiä tai toiminnallisia menetelmiä - musiikkiterapeutit mahdollisesti käyttävät työssään musiikkiterapian rinnalla sekä onko jokin tietty kohderyhmä, jonka kanssa muut työmuodot ovat osoittautuneet erityisen toimiviksi. Tutkimusaineisto on koottu kyselytutkimuksen avulla. Kysely lähetettiin Suomen musiikkiterapiayhdistyksen jäsenille toiminnanjohtajan sähköpostituslistan kautta ja siihen oli mahdollisuus vastata myös yhdistyksen seminaarissa. Aineiston muodostavat saamani 29 vastausta. Tämä tutkimus on aineistolähtöinen, kartoittava tutkimus, jossa aineistoa käsitellään sekä määrällisesti että laadullisesti ja aineiston kuvailua tehdään taulukoiden ja sanallisesti.

Tutkimustuloksista käy ilmi musiikkiterapeuttien laaja työnkuva ja työskentely erilaisten asiakasryhmien kanssa. Suurin osa terapeuteista on sitä mieltä, että muut työtavat ovat tärkeä osa terapiaprosessia, jopa yhtä tärkeitä kuin varsinaiset musiikkiterapian menetelmät. Vastauksista nousee päällimmäiseksi asiakaslähtöisyyden, terapian tavoitteellisuuden ja työskentelyn prosessiluonteisuuden teemat. Myös kommunikaatio ja vuorovaikutus nostetaan esiin tärkeinä työtapo-

ja ohjaavina tekijöinä. Lähes kaikki vastaajat totesivat keskusteluterapian olevan tärkeä osa heidän työtään. Luovista menetelmistä eniten käytettyjä olivat tanssi- ja liiketerapeuttiset menetelmät sekä kuvallinen ilmaisu eri muodoissaan; näitä työtapoja löytyi lähes kaikkien terapeuttien työkalupakista. Aineistosta käy ilmi, että erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskennellessä toimitaan joustavasti erilaisia työtapoja käyttäen ja yhdistäen. Pelaaminen, leikkiminen, kuvallinen ilmaisu ja tanssi ja liike olivat vastaajien mukaan erityisen toimivia työmuotoja lasten ja nuorten kanssa työskenneltäessä. Tutkimuksessa kartoitettiin myös terapeuttien kouluttautumista muiden työtapojen käyttöön sekä mitä tiedollista tai taidollista osaamista he haluaisivat hankkia tai päivittää ja ottaa käyttöön. Työkalupakkia haluttiin täydentää mm. tanssi- ja liiketerapeuttisilla työtavoilla, kuvallisen ilmaisun keinoilla, GIM - ja FA -menetelmillä, psykoterapeuttisella osaamisella sekä arviointimenetelmillä.

ASIASANAT:

musiikkiterapia, työnkuva, luovat menetelmät, kyselytutkimus

BACHELOR´S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Music pedagogy | Music Therapist

May 2014 | 46 p.

Instructor Hanna Hakomäki

Aila Hettula

SUPPLEMENTARY TOOLS IN A MUSIC THERAPIST'S TOOLBOX

The objective of this research is to open up new perspectives on the job description of a music therapist through the means of a survey. The research focuses on working methods and practices other than those traditionally associated with music therapy. The research questions were formulated as follows: what working methods – other creative therapies and art-based or functional methods, if any – music therapists use in their work alongside music therapy, and is there a specific target group that would, in particular, benefit from these alternative working methods. A survey was used to collect research data. The survey was sent to the members of the Finnish Society for Music Therapy using the mailing list of the society's executive director. It was also possibly to fill in the survey at a seminar organised by the society. Research data comprises the 29 answers I received. The research is data-driven and exploratory, deals with research data both quantitatively and qualitatively, and describes accumulated research data both in table format and verbally.

The broad range of a music therapist's job description and the variety of groups they work with is evident in the research results. The majority of therapists felt that other work methods are an important part of the therapeutic process, perhaps even on a par with the actual music therapy methods. Themes highlighted by the responses include customer-centeredness, results-oriented therapy, and the process-like qualities of the work. Communication and interaction also em-

erge as key factors that instruct used working methods. Nearly all respondents said that talking therapy is an important component of their work. Methods involving dance and movement therapy and the various forms of visual expression were the most used of the creative methods, and such methods were included in the toolboxes of nearly all therapists. Research data indicates that particularly when working with children and youngsters methods are used and combined flexibly. According to the respondents games, playing, visual expression, dance and movement were highly successful working methods especially when working with children and the youth. The research also explored how therapists become qualified in other working methods, and what theoretic knowhow or skills they would like to acquire, freshen up, or start using. Methods that therapists wished to complement their toolboxes with included dance and movement therapy, methods involving visual expression, GIM and FA methods, psychotherapeutic knowhow, and assessment methods.

KEYWORDS:

music therapy, job description, creative methods, survey

SISÄLTÖ

SANASTO **7**

1 JOHDANTO **8**

2 KYSELYTUTKIMUS **9**

2.1 Aiempia suomalaisia tutkimuksia 9

2.2 Tutkimuksen aihe, tarkoitus ja motiivi 11

2.3 Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset 12

2.4 Aineiston kerääminen ja käsittely 13

2.5 Tutkimusote 14

2.6 Millaista tietoa tämä tutkimus voi tuottaa ja miten sitä voi soveltaa? 15

3 KYSELYKAAVAKE **16**

4 KYSELYN PURKU **17**

5 MUSIIKKITERAPIAKOULUTUS SUOMESSA **37**

5.1 Koulutustarjonta ja -polku 37

5.2 Koulutuksen sisältö 38

5.3 Ammattinimike ja tulevaisuudennäkymät 38

6 YHTEENVETO **40**

7 POHDINTA **42**

LÄHTEET **45**

LIITTEET

Liite 1. Kyselykaavake

SANASTO

AAC	Augmentative and Alternative Communication (vaihtoehtoiset kommunikointimenetelmät)
Apraksia	Neuropsykologinen häiriö
GIM	Guided Imagery and Music (musiikin kuunteluun ja musiikista nousevien mielikuvien terapeuttiseen hyödyntämiseen perustuva menetelmä)
DDP®	Dyadic Developmental Psychotrerapy® (vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia)
Dysfasia	Kielellinen erityisvaikeus
FA	Fysioakustinen menetelmä (matalataajuinen äänivärähtelyhoito)
PECS	The Picture-Exchange Communication System (kuvien avulla tapahtuva kommunikaatiotaitojen opettamisen menetelmä)
Smart Board	Interaktiivinen esitystaulu
RLH	Rytminen liikeharjoittelu
Songwriting	Musiikkiterapian menetelmä; keskeisenä työskentelymateriaalina laulut, niiden kirjoittaminen ja työstäminen
Tarinasäveltäminen®	Omaan luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa
TMT	Toiminnallinen musiikkiterapia
Tukiviittomat	Viittomien käyttöä puhumisen tukena
Vibroakustinen terapia	Matalataajuisen siniäänen terapeuttinen käyttäminen ja kohdistaminen vibroakustisen laitteiston kautta ihmisen kehoon

1 JOHDANTO

Musiikkiterapiaopintojeni aikana sain arvokasta kokemusta työharjoitteluissa eri kohderyhmien parissa ja lisäksi opin työnohjausryhmässä hyvin paljon myös muiden opiskelijoiden harjoitteluista. Näiden kokemusten perusteella alkoi hahmottua musiikkiterapeuttien laaja ja monipuolinen työnkuva. Omien kokemusteni kautta ja keskusteluissa opiskelutovereiden ja jo alalla toimivien musiikkiterapeuttien kanssa nousi esiin asia, josta halusin lisää tietoa. Kysymys siitä, mitä muita kuin musiikin työtapoja mahdollisesti käytetään terapiaprosessien aikana alkoi askarruttaa minua ja aihe tuntui olevan joidenkin mielestä hieman kiusallinen, jopa vaiettu puheenaihe terapeuttien keskuudessa. Tutkimalla tätä aihetta voisi musiikkiterapeutin työnkuvaa tarkastella uudesta näkökulmasta sekä mahdollisesti antaa kouluttajille tietoa siitä, mitä työtapoja ja taitoja musiikkiterapeutit kokevat tarvitsevansa työssään.

Tutkimuksen teon motiivi nousi siis käytännön kokemuksista ja tarpeesta löytää vastauksia työharjoittelussa esiin nousseisiin kysymyksiin. Suunnittelin tekeväni kyselytutkimuksen, joka lähetettäisiin Suomen musiikkiterapiayhdistyksen jäsenille toiminnanjohtajan sähköpostituslistan avulla. Tutkimuskysymyksiä ja aineiston keräämistapaa pohtiessani nousi mieleeni monenlaisia kysymyksiä ja epävarmuustekijöitä: sähköposteihin tulvii jatkuvasti kaikenlaisia kyselytutkimuksia, joten kuinka saada ihmiset vastaamaan, mikä on riittävä määrä vastauksia ja kuinka laatia lyhyt ja ytimekäs kysely, jonka avulla saan vastaukset keskeisiin kysymyksiin? Tutkimuksen työnimeksi muotoutui ”Musiikkiterapeutin työkalupakin lisävarusteet” ja ensimmäiseksi tutkimuskysymykseksi kiteytyi: ”Mitä muita työtapoja –muita luovia terapioita, taidelähtöisiä tai toiminnallisia menetelmiä –musiikkiterapeutit mahdollisesti käyttävät työssään musiikkiterapian työtapojen rinnalla?

2 KYSELYTUTKIMUS

2.1 Aiempia suomalaisia tutkimuksia

Olen löytänyt muutamia suomalaisia tutkimuksia, joissa tutkitaan musiikkiterapeuttien työnkuvaa ja terapiassa käytettyjä menetelmiä ja työtapoja. Hanna Laukkarinen (2005) on teemahaastattelua käyttäen tutkinut pro gradu –tutkielmassaan musiikkiterapeuttien käsityksiä työskentelystä moniammatillisessa tiimissä. Tutkimus on kuvausta musiikkiterapeutin työnkuvasta, mutta ei käsittele niinkään terapiatilanteiden työtapoja vaan keskittyy yhteistyömuotojen kuvaamiseen; terapeutin eri rooleihin ja työtehtäviin moniammatillisessa tiimissä. Jouni Aavaluoman (2011) pro gradu –tutkielman fokuksessa on työnohjaus; millaisia käsityksiä suomalaisilla musiikkiterapeuteilla on työnohjauksesta. Heidi Ahonen-Eerikäinen (1998) on ensimmäisessä väitöskirjassaan kuvaillut ja kartoittanut vaikeavammaisten lasten musiikkiterapian eri muotoja, musiikkiterapeuttien työtapoja sekä ammatillisia työskentelyotteita kliinisessä työssä. Tutkimuksessa on selvitetty mm. musiikkiterapeuttien profiloitumista tiettyyn musiikkiterapiamuotoon, terapeuttien työskentelyn erilaisia painotuksia, strukturoitua ja ei-strukturoitua työskentelyotetta ja terapeuttista suhdetta, musiikin ja terapeutin rooleja.

Kirsi Tuomi ja Esa Ala-Ruona (2013, 6-23) esittelevät Musiikkiterapia –lehden artikkelissa 0-5 –vuotiaiden parissa toteutettavaa musiikkiterapiaa Suomessa. Keväällä 2011 tehdyn kyselytutkimuksen avulla kartoitettiin useita osa-alueita kokonaiskuvan muodostamiseksi: terapian muoto, kesto, frekvenssi ja terapiassa käytetyt menetelmät olivat tutkimuksen tekijöiden mielenkiinnon kohteena. Lisäksi haluttiin kartoittaa pienten lasten kanssa työskennelleiden musiikkiterapeuttien kokemuksia, toiveita ja tavoitteita. Kyselytutkimuksen aineisto on kerätty samoin kuin tässä tutkimuksessa Suomen musiikkiterapiayhdistys ry:n kautta sekä musiikkiterapiaseminaarin yhteydessä ja saatujen vastausten lukumääräkin on lähes sama. Tutkimustulosten mukaan pienten lasten terapiassa käyte-

tyimmät menetelmät olivat laulaminen ja soittaminen, mutta vastauksista löytyi mainintoja myös muista kuin musiikkiterapian menetelmistä: liikettä ja tanssia vastasi käyttävänsä 21 (21/24) ja kuvallista työskentelyä 12 vastaajaa. Muita vastauksissa mainittuja työtapoja olivat keskustelu, rentoutusharjoitukset, fa – hoito, kirjallisuus sekä pelit ja leikit. Kiinnostavaa oman tutkimukseni kannalta on se, että tässäkin tutkimuksessa useampi vastaaja toteaa, että pienten lasten musiikkiterapiassa musiikin määrä saattaa jäädä vähäiseksi, vaikkakin korostivat sen merkitystä terapiassa.

Näistä edellä mainituista tutkimuksista olen saanut lisätietoa suomalaisten musiikkiterapeuttien laajasta työnkuvasta ja toiminnasta erilaisissa työympäristöisissä, erilaisista työskentelyotteista sekä kokemuksista työnohjauksesta. En ole kuitenkaan löytänyt tutkimuksia, joissa pohdittaisiin nimenomaan niitä hetkiä terapiassa, jolloin musiikkiterapeutin tavallisimmat työtavat ja menetelmät pannaan jostain syystä sivuun ja tehdään jotain muuta.

Oma ammatillinen taustani musiikkikasvattajana sekä musiikkipedagogi-musiikkiterapeutti -opintoni Turun ammattikorkeakoulussa suuntaavat kiinnostustani myös musiikkikasvatuksen ja musiikkiterapian rajapinnoille. Perehdyin tätä tutkimusta tehdessäni Liisa-Maria Lilja-Viherlammen (2007) väitöskirjaan, jossa tutkitaan musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa sekä Minna Muukkosen (2010) väitöskirjaan, jossa tutkitaan musiikin aineenopettajien työnkuvaa. Jälkimmäisessä tutkimuksessa yhtäläisyyttä oman tutkimukseni kanssa on tutkimusaihe, mutta molempien töiden avulla voin perehtyä eri tutkimusmenetelmien käyttöön.

Muukkosen tutkimuksen tavoitteena on ollut lisätä ymmärrystä musiikin aineenopettajan työstä ja opetuksen käytännöistä. Tutkimuksessa valotetaan ensin musiikinopetuksen asemaa ja muutosta historiallis-kulttuurisessa kontekstissa ja opetussuunnitelmiin peilaten. Seuraavana tutkimustehtävänä on haastattelujen pohjalta analysoida ja tulkita opettajien artikuloimia opetuksen käytäntöjä ja työn eettisiä ulottuvuuksia. Narratiivista analyysiä käyttäen on rakentunut neljä kertomusta opettajien työn käytännöistä. Toiminnallisuuden eetos, kasvattajan moraalinen eetos ja musiikillisen maalimankuvan eetos muodostavat opetta-

jan oman musiikkisuhteen ohella perustan, jolle opetuksen arki rakentuu. Kiinnostava kohta tässä tutkimuksessa on luku viisi, jossa aineiston puhunnasta rakennetaan puherepertuaareja. Musiikista ja musisoinnista puhuttaessa nousee esiin neljä puherepertuaaria: musiikkianalyyttinen, kokemuksellinen, terapeuttinen ja sosiaalinen. (Muukkonen 2010, 4-5, 21-31, 181-198.) Myös minun työni lähtökohtana on ollut lisätä ymmärrystä musiikkiterapeuttien työstä ja käytännöistä, ja perehtyminen edellä mainittuun tutkimukseen on auttanut minua valitsemaan tähän työhön sopivat tutkimusmenetelmät. Kyselytutkimukseni aineiston analyysissä nousseiden uusien tutkimuskysymysten selvittämiseksi olisi kiinnostavaa kokeilla Muukkosen tutkimuksessa käytettyä narratiivista analyysitapaa; rakentaa kertomuksia musiikkiterapeuttien erilaisista opinpoluista ja ammatillisista taustoista tai terapeuttien työskentelystä eri asiakasryhmien parissa.

2.2 Tutkimuksen aihe, tarkoitus ja motiivi

Tutkin opinnäytetyössäni musiikkiterapeutin työnkuvaa ja erityisesti sitä, mitä työtapoja terapeutit mahdollisesti käyttävät musiikkiterapian työtapojen ohella. Musiikkiterapian työharjoitteluissani olen käyttänyt työmuotona mm. valokuvaterapian menetelmiä, joten tutkimusaihe alkoi kiinnostaa omien kokemusteni myötä. Oman työn tarkastelu ja kokemusten jakaminen muiden terapeuttien kanssa on varmasti hedelmällistä, ja toivonkin saavani opinnäytetyöstä itselleni eväitä ammatilliseen kasvuun. Toivon myös tämän kyselytutkimuksen osaltaan valottavan musiikkiterapeuttien monipuolista toimenkuvaa sekä toimivan keskustelun avaajana.

2.3 Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset

Musiikkiterapeutin työnkuva on hyvin laaja tutkimusalue, joten tutkimuskysymykset pitää olla tarkoin rajattuja. Keskeisin tutkimuskysymys on, mitä muita työtapoja –muita luovia terapioita, taidelähtöisiä tai toiminnallisia menetelmiä – musiikkiterapeutit mahdollisesti käyttävät työssään musiikkiterapian työtapojen rinnalla.

Suomen musiikkiterapiayhdistys ry:n työryhmän laatimassa Musiikkiterapiapalvelut -esitteessä musiikkiterapian päämenetelmiksi määritellään soittaminen, laulaminen ja musiikin kuuntelu. Lisäksi mainitaan, että terapiassa voidaan improvisoida, säveltää ja sovittaa. Terapiassa esiin nousevia asioita voidaan mahdollisuuksien mukaan käsitellä myös sanallisesti sekä tarvittaessa käyttää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja. Musiikilliseen työskentelyyn yhdistettävistä luovista tai toiminnallisista työtavoista mainitaan esimerkkeinä mielikuvatyöskentely, kirjoittaminen, kuvallinen työskentely, liikkuminen ja leikki. (Ala-Ruona, Saukko & Tarkki 2009, 3-4.)

Tässä tutkimuksessa tarkoitan musiikkiterapian työtavoilla soittamista, laulamista, improvisointia, musiikin kuuntelua, musiikkiliikuntaa, toiminnallista musiikkiterapiaa (TMT), GIM:iä, songwritingia, tarinasäveltämistä sekä FA – menetelmää.

Musiikkiterapeutit työskentelevät monenlaisten asiakasryhmien kanssa, joten toiseksi tutkimuskysymykseksi muotoutui, onko jokin tietty kohderyhmä, jonka kanssa muut työmuodot ovat osoittautuneet erityisen toimiviksi. Tutkimuksen avulla haluan myös kartoittaa musiikkiterapeuttien kokemuksia muiden työtapojen käytöstä, mitkä seikat vaikuttavat työtapojen valintaan, mitä koulutusta terapeutit ovat saaneet esim. muiden luovien työtapojen tai toiminnallisten menetelmien käyttöön ja minkä työmuotojen taitoja he haluaisivat hankkia tai päivittää.

2.4 Aineiston kerääminen ja käsittely

Aineiston kerääminen on toteutettu kyselytutkimuksena. Laadin kyselykaavakkeen, jonka avulla pyrin saamaan vastaukset tutkimuskysymyksiini. Taustatiedoiksi kysyn vastaajien koulutuspohjan, iän sekä työkokemuksen (vuosina) musiikkiterapeuttina. Kysely lähetettiin Suomen musiikkiterapiayhdistyksen jäsenille toiminnanjohtajan sähköpostituslistan avulla marraskuussa 2011. Vastausajaksi annettiin kaksi viikkoa ja kyselyyn oli mahdollista osallistua myös SMTY:n seminaarissa Lahdessa 18.-19.11. 2011 täyttämällä kyselykaavakkeen paperiversion. Uusintakierros toteutettiin tammikuussa 2012 vähäisen vastausmäärän vuoksi.

Kyselykaavake oli teknisesti laadittu niin, että sähköpostissa olevan nettilinkin kautta pääsi vastaamaan kyselyyn, jonka jälkeen lähetä –painikkeen kautta vastaus ohjautui adobe –tililleni. Olin pyrkinyt tekemään kysymyksistä selkeät ja kaavakkeesta tiiviin, jotta vastaaminen ei veisi liikaa aikaa. Nettikaavake myös mahdollisti vastaajan anonymiteetin. Aineiston keruussa ilmeni yllättäviä teknisiä ongelmia, vaikka adobe –tilille ohjautumista ja lomakkeen lähettämistä oli testattu useilla eri laitteilla ja ohjelmistoilla. Adobe –tilille kertyi vain 16 vastausta ja joidenkin terapeuttien pyynnöstä lähetin kyselykaavakkeen myös suoraan heidän omaan sähköpostiinsa. Sähköpostin välityksellä sain yhteensä kymmenen vastausta ja paperisia versioita palautettiin neljä**.** Tekniset ongelmat jatkuivat myös aineiston käsittelyssä; yhdessä sähköpostiviestissä oli liitteenä vain tyhjä tiedosto ja joissain lomakkeissa tyhjiltä vaikuttaneet tekstikentät avautuivat vain erikseen klikkaamalla tai tulostusvaiheessa.

Lopulliseksi aineistoksi muodostui 29 vastausta, mutta toisaalta olen tyytyväinen, että Suomen musiikkiterapiayhdistyksen noin kolmestasadasta jäsenestä 10% vastasi kyselyyni. Kyselytutkimukseni jälkeen olen itse vastannut lukuisiin tutkimuksiin ja kyselyihin, joista monet on tehty webropol –Kysely- ja tiedonkeruu -sovellusta käyttäen. Tuo ohjelma vaikuttaa erittäin toimivalta ja olenkin harmitellut sitä, että en kyselytutkimusta suunnitellessani löytänyt sopivaa työkalua aineiston keruuta varten.

2.5 Tutkimusote

Tämä tutkimus on aineistolähtöinen, kartoittava tutkimus, jossa aineistoa käsitellään sekä määrällisesti että laadullisesti ja aineiston kuvailua tehdään taulukoiden ja sanallisesti. Jo alussa tutkimuskysymyksiä ja menetelmiä pohtiessani olin ymmälläni siitä, kuinka paljon tarvitsisin vastauksia tutkimuksen toteuttamiseen ja pohdin, tuleeko kertyneen aineiston määrä vaikuttamaan käytettyyn tutkimusotteeseen. Tässä tutkimuksessa käytettyjen kvantitatiivisten menetelmien avulla havainnollistan eri työtapojen yleisyyttä ja laadullisen tutkimusotteen avulla tuon esiin alalla työskentelevien ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä.

Kvalitatiivisen aineiston riittävyys on tutkimuskohtainen, joten tutkijan tulee olla selvillä siitä, mitä aineistostaan hakee pystyäkseen määrittämään, milloin aineisto riittää kattamaan tutkimusongelman. Tärkeää olisi, että analysoitava aineisto muodostaisi tavalla tai toisella kokonaisuuden. Teoreettisen edustavuuden perusidea on nähdä tutkittu tapaus esimerkkinä yleisestä ja laadullisessa tutkimuksessa tulosten yleistettävyydessä keskeistä ovat tulkinnat, joita aineistosta tehdään. (Eskola & Suoranta 2000, 62-69.)

Kyselytutkimukseni aineisto (29 vastausta) jäi odotettua suppeammaksi, mutta vastaukset olivat paneutuneita ja pohdiskelevia, joten sain mielestäni riittävästi materiaalia tutkimusta varten.

Tutkimusotteeni on hermeneuttinen; keräämäni aineiston analysoinnissa ja tulkitsemisessa olen pyrkinyt tiedostamaan oman esiymmärrykseni vaikutuksen ja antamaan mahdollisimman paljon tilaa erilaisille näkökulmille. Aineistoa analysoidessani olen myös paikoitellen käyttänyt suoria sitaatteja vastauksista, jotta tämä erilaisten näkökulmien avaaminen toteutuisi paremmin.

Gadamer (2004) kirjoittaa, että kysymyksen olemukseen kuuluu mahdollisuuksien avaaminen ja avoinna pitäminen, ja että hermeneuttisesti kouliintunut tietoisuus on vastaanottavainen tekstin toiseudelle. Hermeneuttisista ehdoista ensimmäinen on, että ymmärtäminen alkaa, kun jokin puhuttelee meitä. Ymmärtämisprosessi voidaan ajatella kehämuotoisena, jossa liike kulkee kokonaisuu-

desta osaan ja takaisin kokonaisuuteen. Jokainen edestakainen liike tässä hermeneuttisessa kehässä syventää ymmärrystä. Hermeneutiikka ei kuitenkaan ole pelkästään taito-oppi, jonka avulla pyrkisimme ymmärtämään asioita tai toisten mielipiteitä vaan filosofinen lähestymistapa, jossa katsotaan, että kaikessa toisen ihmisen tai asian ymmärtämisessä toteutuu myös itsekritiikkiä kun sallimme omaa totuuttamme koeteltavan. Dialoginen ymmärtäminen syntyy vuoropuhelussa, jossa kumpikin suostuvat keskusteluun. (Gadamer 2004, 29, 34-35 & 38-39, 74.) Olen tässä työssä pyrkinyt tuohon dialogiin ja kasvattamaan omaa ymmärrystäni aineistosta nousevien teemojen äärellä.

2.6 Millaista tietoa tämä tutkimus voi tuottaa ja miten sitä voi soveltaa?

Tämän kyselytutkimuksen toivon tuottavan tietoa siitä, mitä työtapoja terapeutit käyttävät työssään, minkälaisten kohderyhmien kanssa jokin työtapa on erityisen toimiva ja mitkä seikat vaikuttavat työtapojen valintaan. Tutkimus voi valottaa musiikkiterapeutin työn kuvaa uudesta näkökulmasta tarkasteltuna sekä antaa musiikkiterapeuttien koulutusta järjestäville, täydennyskoulutustarjontaa suunnitteleville ja erilaisia yksittäisiä kursseja ja koulutusta tarjoaville tahoille tietoa kentällä toimivien musiikkiterapeuttien täydennyskoulutustoiveista ja -tarpeista.

3 KYSELYKAAVAKE

Kyselykaavakkeessa kartoitan ensin vaihtoehtokysymysten avulla musiikkiterapeuttien käyttämiä muita kuin musiikkiterapian työtapoja. Kysymyksissä on valmiita vaihtoehtoja vastaamisen helpottamiseksi ja lisäksi kohta ”muu, mikä?” Seuraavaksi kysyn näiden työtapojen merkitystä omalle työskentelylle ja pyydän määrittelemään, onko jokin kohderyhmä, jonka kanssa edellä mainitut työtavat ovat osoittautuneet erityisen toimiviksi ja mitkä seikat ovat vaikuttaneet työtavan valintaan. Kysyn myös, onko kokemusta työskentelystä, jossa ei ole käytetty lainkaan musiikkiterapian työtapoja, ja kuinka pitkä tällainen työskentelyjakso on ollut. Kyselykaavakkeen seuraavassa osiossa kartoitan musiikkiterapeuttien kouluttautumista luovien työtapojen tai toiminnallisten menetelmien käyttöön sekä sitä, minkä työtavan käyttöä he haluaisivat lisätä työskentelyssään sekä minkä työmuotojen taitoja hankkia tai päivittää musiikkiterapeutin työkalupakkiinsa. Viimeisessä kysymyksessä on sana vapaa; pyydän vastaajia kirjoittamaan muita mahdollisia esiin nousevia ajatuksia musiikkiterapeutin ammatillisesta työnkuvasta. Vastaajien taustatiedoista kysyn koulutuspohjaa, ikää sekä työkokemusta musiikkiterapeuttina

Kyselykaavake on luettavissa kokonaisuudessaan liitteessä 1.

4 KYSELYN PURKU

Olen käynyt kyselyn läpi ensin kohta kohdalta avaten, vastauksista nousevien ajatusten äärellä pysähtyen ja pohtien. Olen laittanut vastaukset ”keskustelemaan” keskenään ja peilannut niitä omiin ajatuksiini ja kokemuksiini. Olen myös sisällyttänyt tekstiin muutamia suoria sitaatteja vastauksista; ikään kuin jakanut puheenvuoroja.

Musiikkiterapeutin työnkuva

Aineiston määrä: vastauksia 29 kpl.

1. Oletko käyttänyt työssäsi muita työtapoja musiikkiterapian rinnalla?

Kyllä 27 kpl

Ei 2 kpl

Yksi opiskelijoista vastasi: ”en vielä, mutta varmasti jatkossa”. Lisäksi on yksi ei –vastaus, joka on ristiriidassa myöhempien vastausten kanssa, joten rasti on ilmeisesti väärässä kohtaa.

2. Onko keskusteluterapia tärkeä osa työtäsi?

Kyllä 24 kpl.

Ei 5 kpl: 3 kpl ei –vastausta, yksi vastasi kyllä/ei riippuen asiakkaasta, yksi ”ei vielä” –vastaus (opiskelija)

3. Mitä seuraavista luovista menetelmistä olet käyttänyt työssäsi?

a. tanssia ja liikettä 21 kpl

b. kuvallista ilmaisua 26

c. valokuvan keinoja 16

d. kirjallisuutta 9

e. videotyöskentelyä 9

f. draamatyöskentelyä 14

g. muuta, mitä? 5 vastausta, suorat sitaatit vastauksittain lueteltuna:

”aivojumppaa, kuvakirjoja, RHL –rytmisiä liikeharjoituksia”, ”nukketeatteria ja leikkiä”, ”runoja”, ”nukketeatteria ja nukkekotia”, ”tarinoiden ja runojen kirjoittamista, säveltämistä”.

4. Mitä muita työtapoja olet käyttänyt?

a. elokuvien katsomista 6 kpl

b. pelaamista 19

c. askartelua 14

d. retkeilyä 3

e. muuta, mitä? 15 vastausta, suorat sitaatit vastauksittain:

”mielikuvatyöskentelyä, rentoutusta, kehotietoisuusharjoituksia”, ”ohjattua rentoutumista”, ”erilaisia tunnekortteja, vahvuuskortit”, ”psykoterapeuttinen työskentely”, ”vuorovaikutusleikin (Theraplay) keinoja”, ”mm. käynyt asiakkaan kanssa kirjaston musiikkiosastolla”, ”näyttelyissä, museoissa ja kirjastossa käymistä”, ”elokuvien ja musiikkivideoiden tekoa”, ”musiikkivideoiden katselu, karaoke”, ”omien soittimien kuten djembe –rumpujen tekemistä”, ”ulkoleikkejä, piirtäminen”, ”leikkiä”, ”leikkimistä”, ”palapelin kokoaminen”, ”ruoan laittoa”.

5. Kuinka tärkeä osa musiikkiterapeutin työtäsi nämä muut työtavat ovat?

Tämä kysymys innoitti monet vastaamaan hyvinkin laveasti ja osittain jo seuraavaan kysymykseenkin vastaten. Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että muut työtavat ovat tärkeä osa terapiaprosessia, jopa yhtä tärkeitä kuin varsinaiset musiikkiterapian menetelmät. Vastauksista nousee päällimmäiseksi asiakas-

lähtöisyyden, terapian tavoitteellisuuden ja työskentelyn prosessiluonteisuuden teemat. Myös kommunikaatio ja vuorovaikutus nostetaan esiin tärkeinä työtä ohjaavina tekijöinä. Monet kuvailevat jo tässä kohtaa eri kohderyhmiä ja terapian eri vaiheita; milloin he ovat kokeneet täydentävät työmuodot hedelmällisiksi.

Vain yhden mielestä muut työtavat eivät ole oleellisia ja seitsemän vastaajaa kuvailee osuutta melko pieneksi, yksilölliseksi ”lisukkeeksi” tai lisämausteeksi itse musiikkiterapian työmuotoon liitettynä. Kahdessa vastauksessa osuutta kuvataan myös määrällisesti; toisella muiden työtapojen osuus on 10%, toisella 1/5. Eräs vastaajista toteaa, että muut toimintatavat otetaan käyttöön, jos työskentely ei etene perinteisin musiikkiterapian menetelmin.

Terapian alussa voidaan monipuolisten työtapojen avulla tutustua ja luoda luottamuksellista yhteyttä, toisinaan taas terapiassa voi tulla eteen hetki, jolloin esimerkiksi tunteiden läpityöstämiseksi on annettava erilaisia mahdollisuuksia kokea ja työstää asioita luovasti ja moniaistillisesti: ”Musiikin herättämistä tunteista saattaa olla aluksi helpompi valita tunnevalokuvakortti tai vaikkapa maalata muotoja ja värejä, ulkoistaa koettu eri tavoin ja vasta sitten koetuista asioista voi avautua vapaata keskustelua”. Tässä vastaaja tosin aiheellisesti huomauttaa, että musiikkimaalausta käytetään osana esim. GIM –terapiassa (mandalakuvatyöskentely), joten se kuuluu tässä tutkimuksessa määrittelemiini musiikkiterapian menetelmiin.

Toisinaan muut työtavat voivat tuoda tarpeellisen hengähdystauon kun musiikki haastaa vahvaan psyykkiseen työskentelyyn ja tarvitaan sulatteluaikaa. ”Myös terapiatyössä esiin tuleva vastustus voi kohdistua nimenomaan musiikkiin, jolloin muut työtavat toimivat ikään kuin auttavina väliportaina kohti syvempää työskentelyä”, toteaa psyykkisesti oireilevien lasten ja nuorten kanssa työskentelevä terapeutti. Terapiaprosessissa on erilaisia vaiheita, joiden aikana eri työtapojen painotukset vaihtelevat. Yksi vastaajista kertoo, että terapiaprosessin loppupuolella hänen työtapansa muuttuvat usein väljemmiksi ja vielä enemmän asiakkaan kiinnostuksia huomioiviksi. Hänen työskentelylleen on tyypillistä, että lopetusvaiheessa pyritään pois terapiatilasta ja tehdään yhdessä esim. kulttuurikäyntejä.

Joidenkin asiakkaiden kanssa muut työmuodot ovat kiinteä osa jokaista terapiasessiota: yhdessä vastauksessa mainitaan esimerkkeinä yksilöasiakkaiden kanssa tehtävät aivojumppa- tai RLH –harjoitteet, toinen puolestaan toteaa useimpien kohdalla työskentelyn painopisteen olevan keskustelussa. Seuraavassa suorassa sitaatissa kuvataan asiakaslähtöistä ajattelua ja työskentelyn suuntaamista terapian tavoitteiden mukaisesti tavalla, joka yhdistää monista vastauksista nousevia ajatuksia. ”Mielestäni musiikkiterapiassa voidaan käyttää laajalti musiikkiin liittyviä (luovia) menetelmiä, kun ne vastaavat asiakkaan terapiatavoitteen saavuttamiseen.”

Asettamani kysymys nosti esiin myös asioita, joita en ollut määritellyt kysymystä muotoillessani. Yhdessä vastauksessa pohdittiin muita työtapoja hyvin laajaalaisesti ja nostettiin esiin sellaisia työtapoja ja apuvälineitä, joita tarvitaan vuorovaikutuksen ja kommunikaation luomiseksi tai sen tukena, jolloin niistä muodostuu oleellinen osa terapiaa. Esimerkkeinä mainittiin mm. tukiviittomat ja PECS –kuvat sekä autenttiset kuvat eri tekemisistä.

Jo tässä kohtaa kyselykaavaketta nousee esiin ajatus siitä, että kun työskennellään tavoitteiden suuntaisesti, ei ole tarpeen erottaa muita työtapoja musiikkiterapian menetelmistä vaan ne muodostavat kokonaisuuden. ”Toisin sanoen musiikkiterapian aikana teen ainoastaan musiikkiterapiaa, enkä ”puuhaile” mitään siinä rinnalla. Menetelmien valinta tapahtuu asiakaslähtöisesti.”

6. Onko jokin tietty kohderyhmä, jonka kanssa olet todennut jonkin edellä mainituista työtavoista erityisen toimivaksi musiikkiterapian rinnalla? Kohderyhmä ja käytetyt työtavat:

Tähän kysymykseen osa vastasi hyvin runsassanaisesti, osa taas luetteloimalla asiakasryhmiä ja työtapoja. Jotkut vastaajista ovat liittäneet mukaan myös kuvailua siitä, millaisissa tilanteissa näitä työtapoja käytetään tai mihin niillä pyritään. Olen pyrkinyt selkeyttämään kokonaiskuvaa yhdistämällä taulukon avulla nämä kolme: eri kohderyhmät, hyväksi havaitut työtavat ja käytänteet sekä niihin liitetyt kuvailut. Suuressa osassa vastauksia on käytetty ikäryhmäjaottelua esim. lueteltu lasten ja/tai nuorten kanssa käytettyjä työtapoja, mutta muutamis-

sa on myös tarkennettu kohderyhmää esim. masentuneet, nuoret traumapotilaat. Taulukon alkuosassa olen käyttänyt ikäryhmäjaottelua ja loppupuolella tarkemmin määriteltyjä kohderyhmiä. Aineistosta käy ilmi, että erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskennellessä toimitaan joustavasti erilaisia työtapoja käyttäen ja yhdistäen.

Kyselytutkimuksen tekijälle on arvokasta myös palaute, joka ravistelee ennakkoajattelua ja osoittaa osaltaan, että tutkimukseen osallistuneet ovat paneutuneet kysymyksiin ja pohtivat niitä hyvinkin kriittisesti. Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli saada eväitä ammatilliselle kasvulle ja tämän tutkimuksen materiaali onnistuu nostamaan pintaan uusia ajatuksia ja kriittisiä äänenpainoja. ”Ajattelen terapiapotilaita yksilöinä, en tiettynä kohderyhmänä”, oli tärkeä huomio, joskin tämän aineiston pohjalta voi todeta, että ainakin joitain yhteneväisiä käytänteitä on löydettävissä, ja toisten terapeuttien kokemuksista voi saada arvokasta oppia ja tukea omalle terapiatyölle. Toinen kriittinen, mutta hymiöllä varustettu tarkennus kohdistui kysymyksen sanamuotoon: ”…olen käyttänyt em. menetelmiä musiikkiterapian sisällä, en rinnalla ☺”

Olen siirtänyt taulukkoon vastaajien käyttämät termit ja jaottelut lähes sellaisenaan pyrkimyksenäni tuoda jokaisen oma ääni kuuluviin. Olen kuitenkin täsmentänyt ja yhdenmukaistanut kohderyhmien diagnostista ilmaisua ja pyrkinyt käyttämään vakiintuneita termejä puhekielisten tai ”ammattislangi” -tyyppisten ilmaisujen asemesta.

Taulukko 1.

Kohderyhmä	Työtavat	Kuvailu
lapset	leikkiminen ja pelaaminen (3 vastaajaa)	tutustumiskeino, luottamuksen rakentajana
lapset	kirjojen lukeminen, loruttelu	
lapset	leikki, pelaaminen, askartelu	
lapset	askartelu	”hengähdystauko” , silloin kun psyykkinen työskentely tuntuu liian rankalta
lapset	retkeily	”kun terapiatilan seinät ovat olleet liian lähellä”
lapset	monipuoliset työtavat	mielenkiinnon säilyttäminen
lapset (5-6 v.)	draamallinen leikki	
lapset	kuvallinen ilmaisu, tanssi	
nuoret pojat	tietokone ja vuorovaikutteiset pelit, äänien ja kuvien luominen, editointi, studiotyöskentely	lisäävät motivaatiota yhteistyöhön
pojat	pelaaminen	luonteva tapa rakentaa luottamusta ja vuorovaikutusta

(jatkuu)

Taulukko 1 (jatkuu).

Kohderyhmä	Työtavat	Kuvailu
nuoret	konkreettinen käsillä tekeminen esim. oman soittimen valmistaminen	
lapset ja nuoret	kuvallinen ilmaisu improvisointiin yhdistettynä	improvisoinnin herättämiä tunnelmia ja mielikuvia muutettu kuvaksi
lapset ja nuoret	tanssi ja liike, kuvallinen ilmaisu, draama, psykoterapeuttinen työskentely	olennaista on suhtautua luovasti erilaisiin tapoihin olla vuorovaikutuksessa ja etsiä yhteistyön mahdollisuuksia
nuoret ja aikuiset	kirjoittaminen, keskustelu, piirtäminen	
nuoret	monipuoliset työtavat	nuorella mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suuntautumiseen
nuoret (7-24v. ryhmämuotoinen musiikkiterapia)	tanssi- ja liikeharjoitukset (sisältäen parin kanssa tehtäviä luottamusharjoituksia ja kehotietoisuutta lisääviä fyysisiä harjoituksia), draamatyöskentely (vuorovaikutus- ja kokonaisilmaisuharjoitteita)	sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen lisääminen, ryhmän ”me” – hengen luominen, oman minäkuvan työstäminen (tanssi- ja liikeharjoitusten avulla)
nuoret	valokuvaterapia, videokuvaus	
nuoret	elokuvien katsominen	keskustelun tueksi
aikuiset	leikki	avain luovaan ajatteluun ja rentoutumiseen
vanhukset	kuvallinen ilmaisu, valokuvat, tanssi, liike	

(jatkuu)

Taulukko 1 (jatkuu).

Kohderyhmä	Työtavat	Kuvailu
dysfasia (kielellinen erityisvaikeus) - ja autismin kirjon asiakkaat	tukiviittomat & kuvat	kommunikoinnin tukena
kiintymyssuhdehäiriö (lapset)	Theraplay –leikit	jaettua iloa, onnistumisen kokemuksia, jäsennystä, kosketusta ja konkreettista hoivaa
sosio-emotionaaliset häiriöt (lapset)	kuvallinen ilmaisu	
autismin kirjo (lapsen yksilöterapia)	leikki	
Downin oireyhtymä (lapset)	tanssi, kuvakirjat (joihin liitetty laulua, sanojen opettelua)	
kehitysvammaiset	liike, tanssi, pelaaminen (lautapelit, tunnepelit)	
kehitysvammapsykiatriset asiakkaat	tanssi ja liike, kuvallinen ilmaisu, valokuvat, kirjallisuus	
asiakkaat, joilla on jokin kehityshäiriö	kuvat, kuvallinen ilmaisu, valokuvat & liike, tanssi, musiikkiliikunta	kuvien käyttö: silloin kun asiakas hyötyy visuaalisista apukeinoista
traumaperäinen stressihäiriö (nuoret)	mielikuvat, kehotietoisuus, tanssi	
nuorisopsykiatria	musiikkivideot ja -elokuvat	
nuorisopsykiatria	maalaus/piirtäminen, askartelu	
nuorisopsykiatria	valokuva, draama, kirjallisuus	
lapset, nuoret, aikuiset psykiatrian asiakkaat	kuvallista ilmaisua	(jatkuu)

Taulukko 1 (jatkuu).		
Kohderyhmä	Työtavat	Kuvailu
mielenterveyskuntoutujat	musiikin ohella tanssi, maalaus	tunteiden käsittelyä
depressio -asiakkaat	tanssi- ja liiketerapia, kehotyöskentely (FA -menetelmä, hengitysharjoitteet)	
depressio -asiakkaat	kuvat (maalaus), tunnesanat, valokuvat	
aikuiset aivovammapotilaat	tanssi	
asiakkaat, jotka kokevat soiton vaikeaksi terapiaprosessin alussa	pelaaminen	
asiakkaat, joille on haasteellista löytää musiikista omaa itseä kuvaavia tunteita	kirjallisuus	
avoin	askartelu	yhdessäolon ja turvallisuuden tunteen voimistamiseksi

7. Oletko joskus työskennellyt asiakkaan/asiakasryhmän kanssa käyttämättä lainkaan musiikkiterapian työtapoja ja kuinka pitkä tällainen työskentelyjakso on ollut?

a. kyllä 13 kpl

Kommentit työskentelyjakson kestosta: 3 v., 2 v., noin puoli vuotta, noin 6 kk., 5 tapaamista (1 kk), joitain kuukausia, viikkoja, joitain viikkoja (toistaiseksi), muutaman viikon. Kolme vastaajaa ymmärsi kysymyksen tarkoittavan terapiakerran kestoa tai muiden työtapojen käytön kestoa yksittäisen terapiatapaamisen aikana, ja vastasi: joskus koko tapaamiskerta, 45 min, 45 min.

b. en 16 kpl

8. Mitkä seikat vaikuttivat työtavan valintaan?

a. asiakkaan tilanne 27 kpl

b. asiakkaan toiveet 24

c. oma koulutustausta 14

d. oma harrastuneisuus 10

e. työtila 12

f. työvälineet 17

g. terapian kesto 4

h. muu, mikä? 7 vastausta, suorat sitaatit vastauksittain:

”terapian tavoite”, ”asiakkaan tarpeet ja kyvyt olla sillä hetkellä musiikin kautta vuorovaikutuksessa/ottaa musiikkia vastaan”, ”asiakkaan tarpeet”, ”asiakkaan tutustuttaminen johonkin hänelle uuteen/outoon työtapaan”, ”asiakkaan ja oma into”, ”sen hetken intuitio, jolla syvennettiin meneillään olevaa prosessia ja tavoitettiin toista näkökulmaa”, ”luova asenne työhön”.

Jälleen täytyy pohtia, onko kysymys oikein muotoiltu. Olin hakenut vastauksia, jotka liittyisivät kiinteästi lomakkeen edelliseen kysymykseen ja siten linkittyisivät edellä kuvailtuihin tilanteisiin, joissa oli käytetty muita työtapoja. Ainakin osa vastaajista kuitenkin ilmeisesti ymmärsi kysymyksen laajemmin; mitkä seikat ylipäätään vaikuttavat työtavan valintaan. Yhdessä lomakkeessa oli jopa korjattu verbimuodoksi ”vaikuttavat” ja lisätty viereen kommentiksi kysymysmerkki. Kohdan h. muu, mikä? – vastaukset mielestäni antavat kuitenkin näihin edellä kuvattuihin tilanteisiin liittyvää tietoa.

9. Oletko saanut koulutusta esim. muiden luovien työtapojen ja toiminnallisten menetelmien käyttöön?

a. osana musiikkiterapeutin koulutusta 18 kpl

b. tutkintotasoisesti 8

c. käymällä yksittäisiä kursseja 18

Tässä kysymyksessä on vaikeutena se, että jokaisen vastaajan on täytynyt itse määritellä, mitä on tutkintotasoinen koulutus. Aineistosta olisi tullut selkeämpää, jos tässä kohdassa olisi määritelty tutkintotasoisiksi vain ne koulutukset, jotka ovat vakiintuneet, riittävän laajat ja niissä on yhteneväiset standardit. Jotain osviittaa vastaukset kuitenkin onnistuvat antamaan kouluttautumisen laajuudesta, jota kohta 10 täydentää ja tarkentaa.

10. Mitä koulutuksia olet käynyt musiikkiterapiakoulutuksen ulkopuolella edellä mainittuihin työtapoihin ja menetelmiin liittyen?

”Enemmän kuin erilaisia koulutuksia ja erilaisia menetelmiä painottaisin sitä, että terapeutti uskaltautuu ottamaan koko kapasiteettinsa rohkeasti käyttöön. Elämänhistoriaan ja edellisiin ammatillisiin koulutuksiin liittyen terapeutilla saattaa olla valtava määrä erilaista osaamista, jota laaja-alainen kiinnostuneisuus terapia-alaan täydentää.”

Tämän kohdan vastauksista ja taustatiedoksi pyytämästäni koulutuspohjan määrittelystä välittyy terapeuttien laaja-alainen ja monimuotoinen koulutustausta sekä jatkuvan opiskelun ja täydennyskoulutuksen tärkeys. Olen koonnut ensin viittaukset tutkintotasoisiin koulutuksiin ja sitten luetteloinut muut vastauksissa mainitut koulutukset ja kurssit. Yhdessä vastauksessa perusteltiin, että lastenhoitaja- ja musiikkileikkikoulunopettajan tutkintoihin kuuluu tutustumista luoviin työtapoihin ja menetelmiin, toisessa vastauksessa puolestaan viitattiin musiikkikasvattajan pohjakoulutuksen laaja-alaisuuteen. Toimintaterapeutin koulutuksen saanut totesi, että koulutukseen sisältyi erilaisten luovien ja käytännön toimintojen sekä niiden terapeuttisen soveltamisen opiskelua.

Joissain vastauksissa lueteltiin myös erilaisia musiikillisten tietojen ja taitojen opintoja, vaikka kysymyksellä tarkoitinkin muita kuin musiikkiterapian keskeisiä työtapoja ja menetelmiä. Kysymystä laatiessani olisin voinut pyytää tarkennusta käytyjen koulutusten kestosta ja /tai laajuudesta, jotta kuva kouluttautumisen

laajuudesta ja syvyydestä olisi tarkentunut. Jo edellisessä kysymyksessä olisi pitänyt myös määrittää, mitä tässä kyselyssä tarkoitetaan tutkintotasoisella koulutuksella. Kaikista vastauksista ei käy ilmi opintojen laajuus, joten oli vaikea tietää oliko esim. elämyspedagogiikasta suoritettu vain jokin suppea kurssi tai vaikkapa 16 opintoviikon kokonaisuus, jota järjestää esim. Peräpohjolan opisto (Peräpohjolan Opisto 2014). Sama pohdiskelu koskee taide- ja sosiaalikasvatta- ja Miina Savolaisen kehittämää voimauttavan valokuvan menetelmää, jota voi opiskella perusteet –moduulin verran tai käydä kolmivuotisen Aalto-yliopiston täydennyskoulutuskeskus Aalto Pro:n järjestämän jatkokoulutuksen. Ensimmäiset erikoistumiskoulutuksen läpikäyneet menetelmäohjaajat ovat valmistuneet huhtikuussa 2011, mutta kyselytutkimukseni vastauksista ei ilmene suoritettujen opintojen laajuus. (Voimauttava valokuva 2014)

Myös VIG –menetelmää (Videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjaus) voi opiskella tasolta toiselle edeten (orientaatio, perus-, ohjaaja, työnohjaaja ja kouluttajataso), mutta tästäkään vastauksesta ei käy ilmi opintojen laajuus. Suomessa VIG –koulutusta järjestetään Mannerheimin lastensuojeluliiton Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiössä Turussa sekä tarjouspohjaisina työyhteisökoulutuksina ympäri Suomea. (Sosiaaliportti 2014) Epämääräisen kysymyksenasettelun takia myös yhdessä vastauksessa mainittu terapeuttisten toiminnallisten ryhmien ohjaaja – koulutuksen laajuus ja sisältö jää arvoitukseksi. Jos koulutus täyttää esim. Suomen Psykodraamayhdistyksen sivuilla kuvatun TRO -tutkinnon (Toiminnallisen ryhmätyön ohjaajan) kriteerit, sitä voidaan pitää tutkintotasoisena koulutuksena. (Suomen Psykodraamayhdistys 2014)

Neuropsykiatrinen valmentaja –koulutuksen liitin tutkintotasoisiin koulutuksiin sen 20 opintopisteen laajuuden vuoksi, toisaalta en osannut DDP –koulutusten kuvausten perusteella arvioida koulutuksen laajuutta suhteessa edellä mainittuun neuropsykiatrian valmentaja –koulutukseen. Neuropsykiatrian valmentaja -koulutuksia järjestävät mm. Tampereen kesäyliopisto ja Snellman kesäyliopisto (Tampereen kesäyliopisto 2014 & Snellman-kesäyliopisto 2014) ja DDP –koulutuksia PT –Kustannus. (PT -Kustannus 2014)

Tämäkin kysymys tarjosi minulle mahdollisuuden oppia uutta: vastausten joukossa oli kaksi termiä – DDP (Dyadic Developmental Psychotherapy) eli Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia ja RLH (rytminen liikeharjoittelu), joista ensin mainitusta en tiennyt mitään ja toiseenkin olin perehtynyt vain vierailemalla menetelmän kehittäneen ruotsalaisen psykiatrin, Harald Blombergin kotisivuilla (Harald Blomberg 2014).

Kursseja järjestävistä tahoista löytyy muutama maininta: eri yhdistysten järjestämät kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät kurssit, lähikansalaisopiston kurssitarjonta sekä musiikkiterapiayhdistyksen omat seminaarit.

Tutkintotasoiset koulutukset (suluissa vastauksissa mainitut kestot):
Musiikkileikkikoulun opettaja, 2 kpl (4 v), lastenhoitajakoulutus, psykoterapeutti (4,5 v), kuvataidealan koulutus (2 v), käsityöalan koulutus (2 v), suurtalouskokki, toimintaterapeutti, Theraplay –terapeutti, neuropsykiatrinen valmentaja, terapeuttisten toiminnallisten ryhmien ohjaaja

Muut koulutukset ja kurssit:
Psykoterapian perusteet, psykoterapian seminaareja, tanssi- ja liiketerapiakoulutusta, traumaterapiakoulutusta (kehoon liittyviä harjoitteita), taide- ja draamakoulutusta, teatterialan kurssit, luovan ilmaisun ja liikkeen työpajoja, elämyspedagogiikan opinnot, voimauttava valokuva, Tarinallisuus arkipäivässä –omaelämäkerrallisen työskentelytaidon ilmaisutaidolliset menetelmät, Voimauttava valokuva (johdanto), DDP –terapeuttikoulutus (meneillään), Videoavusteinen perhe- ja vuorovaikutuksenohjaus (VHT/VIG), Theraplay:n perusperiaatteita, tukiviittomat, kaksi viittomakielen kurssia, erilaisia (yhdistysten tarjoamia) kommunikointiin ja vuorovaikutustaitoihin liittyviä kursseja, keho ja ääni –kurssi, RLH –koulutusta, Heidi Ahonen-Eerikäisen kurssit teemoitetusta kuuntelusta (”joskus ammoisina aikoina”), tietokonekurssit

Vastauksissa mainitut musiikki ja musiikkiterapiaopinnot:
FA –menetelmä, musiikkiopisto- tason opinnot, musiikkiliikunta, soittaminen, improvisointi, äänenkäyttö ja laulaminen, Sibelius- nuotinkirjoitusohjelma –kurssi

Lopuksi haluan nostaa esiin vielä pari ajatusta: elämänkoulu ja muun työnkokemuksen hyödyntäminen nykyisessä ammatissa koettiin tärkeäksi ja oman aikansa seuraaminen ja oman luovuuden käyttöönotto työtä uudistaviksi voimiksi. Yhdessä vastauksessa todetaan: ”Omalla kohdallani elämänkoulu on ollut paras opettaja…”

11. Minkä työtavan käyttöä haluaisit lisätä työskentelyssäsi?

Tanssi- ja liiketerapian menetelmät mainitaan seitsemässä vastauksessa, kuvallista ilmaisua lisää työskentelyyn toivoo viisi, valokuvan käyttöä kolme vastaajaa ja saman verran löytyy draaman käytöstä kiinnostuneita.

Muita vastauksissa mainittuja työtapoja: Tarinoiden tekeminen niihin musiikkia yhdistäen (vastaaja käyttää sanaa tekeminen, jolla tarkoittanee säveltämistä ja/tai improvisointia), runot, luonnollisen äänen käyttö, musiikin kuuntelu, GIM, musiikkimaalaus, improvisaatio; ts. sanattoman ja sanallisen entistä tiiviimpi yhdistäminen, peli- ja leikkimaailman kehittäminen musiikillisemmaksi, AAC –menetelmät ja niiden soveltaminen musiikkiterapiaan, hyvien musiikillisten elementtien ja välineistön lisääminen (esimerkkinä smart –älytaulut; ”kalliita, mutta voisivat olla hyvä työväline myös musiikkiterapiassa”).

Yksi vastaajista sanoo olevansa tyytyväinen tämänhetkiseen työkalupakkiinsa ja toinen puolestaan toteaa, että työtapoja otetaan käyttöön asiakkaan tarpeiden mukaan; hänellä itsellään ei ole tarvetta lisätä minkään työtavan käyttöä. Samansuuntainen ajatus on vastauksessa, jossa kerrotaan työtapoja lisättävän tarpeen mukaan.

Musiikillisten taitojen ja tietojen vahvistaminen on yhden vastaajan tavoitteena ja toinen haluaisi käyttää työskentelyssään enemmän soittamista, mutta toteaa samalla toimitilattomuuden luovan omat haasteensa (soittimien kuljetus). Hän nostaa esiin myös sen, että joidenkin asiakkaiden (esimerkkinä apraktinen vanhus) kanssa soittaminen voi olla enemmän hämmentävää kuin terapeuttista.

Vastauksia analysoidessani minua jäi hämmentämään ”en osaa sanoa” –vastaus, koska seuraavan kysymyksen kohdalle oli kirjattu useampikin työmuo-

to. Ehkä täydentävä kysymys antoi lisäaikaa pohdinnalle? Mietin itsekin, miksi olin muotoillut kysymykset näin? Olinko olettanut, että kohdassa 11 kerrotaan työtavoista, jotka koetaan jo olevan hallussa, mutta jostain syystä eivät ole mukana työskentelyssä ja kohdasta 12 muodostuisi koulutustarpeiden toivelista?

Yksi tutkimukseni tavoitteista oli saada musiikkiterapeuttien täydennyskoulutustarpeista ja –toiveista tietoa, jota voisi välittää eteenpäin tulevien musiikkiterapeuttien koulutusta suunnitteleville, seminaareja ja koulutuksia järjestävälle musiikkiterapiayhdistykselle sekä muille koulutusta järjestäville tahoille. Toivon näiden vastausten osaltaan tuottavan tätä arvokasta tietoa.

12. Minkä työmuotojen taitoja haluaisit hankkia/päivittää musiikkiterapeutin työkalupakkiisi?

Tanssi- ja liiketerapeuttiset työtavat	6 kpl
Kuvallista ilmaisua	5
GIM	3
FA –menetelmä	3
Psykoterapia	3
Arviointimenetelmät	3

Tanssi- ja liiketerapeuttinen ilmaisu –käsitteen alle poimin vastuksista seuraavat: tanssi- ja liiketerapeuttiset työtavat, kehollisuus, liike. Yhdessä vastauksessa pohditaan, että myös musiikkiterapian menetelmissä esim. laulamisessa ja soittamisessa kehollisuus on vahvasti läsnä, mutta tarvittaisiin lisäoppia ja tietoa siitä, kuinka kehon tuntemukset voisi huomioida terapiatyössä paremmin ja kokonaisvaltaisemmin.

Kuvallinen ilmaisu –kategoriaan poimin vastauksista seuraavat: ekspressiivinen taideterapia, kuvataideterapia, kuvataide, kuvallinen ilmaisu, kuvan, valokuvan ja elokuvan käyttö.

Psykoterapian taitojen päivittämistä yksi vastaajista sanoi tarvitsevansa uusien haastavien kuntoutuspsykoterapia-asiakkaiden terapiaa varten, ja toinen terapeutti puolestaan halusi perehtyä Jyväskylän yliopiston masennustutkimukseen liittyvään tunnetyöskentelyyn.

Arviointikoulutuksen tarve nousi esiin kolmessa vastauksessa: lisäoppia toivottiin erilaisten arviointimenetelmien käyttöön terapian alku-, väli- ja loppuarvioinnissa sekä Kela –sopimuksiin liittyen.

Yhden terapeutin toivelistalla oli TMT –muuntokoulutus laaja-alaisen musiikkiterapeutin koulutuksen saaneille ja toinen taas puhui itseopiskelun tärkeydestä: ”Omaa musiikkiterapeutin työkalupakkia täydennän vapaa-aikanani erilaisten musiikkityylien opetteluun -musiikillisten taitojen vahvistaminen ja harjoittelu eri instrumenteilla on minulle yksi tärkeä osa työtä.”

Muita vastauksissa olleita työmuotoja luetteloituna: improvisointi, tarinasäveltäminen, sosiodraama, runot, ääniterapia, bändityöskentely, digitaalimusiikin teko ja äänitys, säveltämisen ja sovittamisen ”apukeinot”, laulujen kirjoittaminen terapiassa ja pianolla improvisointi.

Vastauksista löytyi myös yksi tyhjä vastaus, pelkkä kysymysmerkki sekä kommentti opiskelijalta, että ei ole vielä riittävästi työkokemusta voidakseen vastata kysymykseen. Realismia kouluttautumiseen tuo yksi vastaajista, joka toteaa, että kiinnostavia lisäkoulutuksia on paljon, mutta ne ovat usein kalliita, ja terapeutin pitää harkita tarkkaan, mistä on hyötyä oman asiakasryhmän parissa. Itse näkisin, että lisäkoulutus voi myös osaltaan laajentaa työkenttää ja antaa mahdollisuuksia uusien asiakasryhmien kanssa työskentelyyn ja näin parantaa terapeutin työllistymismahdollisuuksia.

Kyselyn jälkeisinä kahtena vuotena on ainakin GIM - ja FA –menetelmän koulutusta toivoneiden tarpeisiin jo vastattu, sillä näitä koulutuksia on järjestänyt mm. Eino Roiha –instituutti Jyväskylässä. Eino Roiha –säätiön hallinnoima VIBRAC (Skille-Lehikoinen Vibroakustisen terapian koulutus- ja tutkimuskeskus) tarjoaa matalataajuisen äänivärähtelyhoidon erikoistumiskoulutusta: ”Vibroakustinen

terapia ja fysioakustinen menetelmä hoidossa ja kuntoutuksessa (12 op)" (VIBRAC 2014).

Eino Roiha –instituutissa on alkamassa myös uusia tanssi- ja liiketerapian erikoistumiskoulutuksia: tanssi- ja liiketerapian erikoistumiskoulutus 1 (30 op) alkaa syyskuussa 2014 ja erikoistumiskoulutus 2 tammikuussa 2015 (90 op). Koulutukset ovat laajoja ammatillisia opintokokonaisuuksia, mutta vaativat ajan ja paneutumisen lisäksi myös aika suuren taloudellisen panostuksen; koulutus 1 maksaa 2800 € ja koulutus 2: n kustannuksiksi tulee 10 200 €.

13. Muita huomioita musiikkiterapeuttien ammatillisesta työnkuvasta

Tässä kohdassa oli monipuolista ja muutamissa vastauksissa hyvinkin perusteellista pohdintaa musiikkiterapeutin työstä. Esiin nousi monenlaisia teemoja: työn laaja-alaisuus, tarkoituksenmukaisuus, ammatillinen osaaminen ja jatkuva opiskelu sekä asiantuntijuus.

Yksi vastaajista kritisoi tekemääni kyselyä, koska hänen mielestään se on laadittu olettaen, että musiikkiterapeutin työnkuva sisältäisi vain terapian tekemistä. Tämän tutkimuksen keskiössä ovat olleet musiikkiterapeutin käyttämät työtavat, mutta olen tutkimusta tehdessäni pitänyt mielessäni, että terapeutin työnkuvaan kuuluu toki paljon muutakin kuin itse terapiatilanne. Olen kuitenkin hyvin tyytyväinen, että vastaajat ovat olleet kriittisiä ja jaksaneet paneutua ja pohtia tekemiäni kysymyksiä, sillä sitä kautta on tullut paljon tietoa ja kokemuksia terapeuttien työstä.

Työn laaja-alaisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen kytkeytyy pohdinnat eri asiakasryhmistä, terapeutin mahdollisesta erikoistumisesta, työskentelytapojen valinnasta ja työssä jaksamisesta. "Hirmu moneen saa taipua ja erittäin laaja-alaista on työ", on yksi esimerkkikommentti ammatillisesta työnkuvasta. Laaja-alaisen työn mahdollisuus voidaan kokea myös paineena, ja joidenkin mielestä erikoistuminen olisi hyvä ratkaisu joko osana ammattiopintoja tai sitten jatkokoulutuksena. Yksi vastaajista pohtii, että omat vahvuudet ja kiinnostus ohjaavat

työskentelemään itselle sopivien kohderyhmien kanssa ja toinen puolestaan toteaa, että itselle parhaiten sopivan asiakasryhmän löytäminen on auttanut jaksamiseen ja työmotivaatioon. Aloin pohtia, että työssä jaksamisen kannalta voisikin olla tärkeää oppia tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittää niitä edelleen.

Tarkoituksenmukaisuus -käsitteen alle kuuluvat mielestäni kaikki viittaukset asiakaslähtöisyyteen, vuorovaikutussuhteeseen ja työskentelytapojen valintaan. Muutamissa vastauksissa viitataan jälleen siihen, että musiikkiterapeutin työskentelyssä tärkeintä on asiakas sekä hyvän ja luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luominen. Työskentelytapojen ja menetelmien valintaa perustellaan mm. asiakkaan tarpeilla ja työympäristön suomilla mahdollisuuksilla. Kaikki nämä työn laaja-alaisuuden, vuorovaikutuksen, työtapojen ja tarkoituksenmukaisuuden teemat nousevat esiin seuraavassa pohdinnassa: ”Musiikkiterapeutti on mielestäni yleisnimitys, joka pitää sisällään tietyn koulutuksen ja sen lisäksi hyvin laajan kirjon erilaista osaamista ja suuntautumista. Nimike kertoo koulutuksen ja sen, että terapiassa käytetään musiikkia vähintään yhtenä kommunikaatiota ja vuorovaikutusta helpottavana välineenä. Toisaalta vuorovaikutus voi perustua lähestulkoon kokonaan musiikkiin. Tarkoituksenmukaisuus on oleellinen osa tätä ratkaistaessa.” Tämä laaja kirjo osaamista ja suuntautumista voi kuitenkin aiheuttaa hämmennystä terapiaan lähettävän tahon miettiessä eri vaihtoehtoja, ja yksi terapeuteista pohtiikin, että olisi hyvä luoda joitain yhteisiä linjauksia.

Ammatillista kehittymistä, tietojen päivittämistä ja uuden oppimista pidetään tärkeänä, ja kahdessa vastauksessa nostetaan esiin myös työnohjauksen merkitys: ”Musiikkiterapeuttien asiakkaat ovat usein hyvin haastavia ja siksi jatkuvan kouluttautumisen tarpeellisuutta ja työnohjauksesta huolehtimista pitää korostaa!”. Jatkuva uuden opettelu tuo mukanaan myös paineita: ”Haasteena on pysyä musiikin muuttuvassa maailmassa mukana ja osata hyödyntää sitä työssään”. Yksi vastaajista pitää hyvänä sitä, että monilla on ennen terapeuttiopintoja takanaan muitakin opintoja ja ammatillista osaamista, koska se tuo työsken-

telyyn laaja-alaisempaa näkemystä. Olen poiminut vastauksista esimerkkejä eri ammatillisista osa-alueista, joita terapeuttien mielestä olisi hyvä kehittää:

- psykoterapeuttinen osaaminen
- perehtyminen eri aistikanavien käyttöön kommunikoinnin ja oppimisen tukena
- hyvät musiikilliset taidot ja niiden kehittäminen sekä oman musiikkisuhteen vaaliminen, musiikkiohjelmien ja –sovellusten haltuunotto
- tiimityöskentely

Asiantuntijuus –teemasta esimerkkeinä ovat seuraavat kaksi kuvausta musiikkiterapeutin työstä. Yksi terapeutti kertoo, että hänen työnkuvaansa liittyy myös asiakkaan ohjaamista musiikkiharrastuksen pariin ja perheen opastamista soittimien hankintaan ja käyttöön kotona. Musiikkiterapeuttien monipuolinen työnkuva täydentyy kun yksi terapeutti selostaa hyvin yksityiskohtaisesti, mitä hänen työnkuvaansa kuuluu: työskentelyä erilaisissa moniammatillisissa tiimeissä tehtävänä arviointien tekeminen (diagnostinen, kokonaisvaltainen ja terapiatarpeen arviointi sekä kuntoutussuunnitelmien laatiminen) asiakkaiden lähi-ihmisten ja eri yksiköiden konsultaatiota ja ohjausta liittyen musiikin käyttöön sekä toimimista kouluttajana.

Vastaajien tiedot:

Koulutuspohja

Tähän kohtaan tuli hyvin erilaisia vastauksia, koska osa on pitänyt itsestäänselvyytenä musiikkiterapeutin tutkintoaan ja kirjannut vain muut ammattitutkintonsa ja koulutuksensa, osa merkinnyt musiikkiterapeutin koulutuksensa laajuuden ja opiskelupaikan. Kyselykaavakkeen kohdassa 10 saa syvempää ja tarkempaa informaatiota musiikkiterapeuttien erilaisista, hyvinkin yksilöllisistä opinpoluista. Tämän kohdan vastauksista tein lyhyen koonnin:

Musiikkiterapiaopintojen **FM** –tutkinnosta löytyy **11** mainintaa; yhdellä oli opinnot meneillään. (Tähän kategoriaan liitin myös vastauksen, jossa luki pelkästään yliopistotutkinto).

Musiikkiterapeutin **amk** –tutkinnon mainitsee **5** vastaajaa, lisäksi on kaksi mainintaa opiskelupaikasta: Eino Roiha instituutti 1kpl ja Sibelius-Akatemia 1kpl. Musiikin maisterin (**MuM**) koulutus löytyy kolmelta vastaajalta, joista kaksi tarkentaa koulutusohjelmakseen musiikkikasvatus, musiikkipedagogin (**mupe**) tutkintoja on 2 kpl.

Muita koulutuksia: työnohjaaja 2 kpl, sosiaaliohjaaja 2kpl, soitonopettaja 2 kpl, sosiaalikasvattaja, sosionomi, psykoterapeutti, toimintaterapeutti, kehitysvammaistenohjaaja, sairaanhoitaja, Theraplay –terapeutti, tanssi- ja liiketerapiaopinnot meneillään 2 kpl.

Ikä

Vastaajien ikä on välillä 29-60 v., keskiarvo 43 vuotta.

Työkokemus musiikkiterapeuttina

a. opiskelija 7 kpl
b. 0-5 v. 6
c. 5-10 v. 3
d. 10-15 v. 5
e. yli 15 v. 8

5 MUSIIKKITERAPIAKOULUTUS SUOMESSA

5.1 Koulutustarjonta ja -polku

Musiikkiterapeutin kliinisen pätevyyden hankkimiseksi on ennen ollut enemmän alueellisia vaihtoehtoja, mutta tällä hetkellä musiikkiterapiakoulutus ja -tutkimus näyttää keskittyvän Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän avoimen yliopiston ja alueella toimivan Eino Roiha -säätiön piiriin. Musiikkiterapeuttien ammatillista koulutusta ovat aiemmin tarjonneet Pohjois-Karjalan, Pirkanmaan sekä Turun ammattikorkeakoulut, joista viimeksi mainitussa järjestettiin toistaiseksi ainoaksi jäänyt musiikkipedagogi-musiikkiterapeuttikoulutus. Ammattikorkeakoulut hakevat paikkaansa koulutuskentässä ja niiden rahoitus on tiukassa; on hyvin ymmärrettävää, että tällaisessa taloudellisessa tilanteessa luovutaan kalliista terapeuttikoulutuksista.

Musiikkiterapeutin kliininen pätevyyden muodostavat sisältöpaketit voi tällä hetkellä hankkia eri koulutuksen järjestäjiltä. Musiikkiterapeutin ammatillisen pätevyyden saa suoritettuaan perus- ja orientoivat opinnot, aineopinnot sekä ammatilliset opinnot. Ammatilliset opinnot pitävät sisällään musiikilliset, kliiniset ja asiakastyövalmiudet. Ammattikorkeakoulujen opintokokonaisuudet muodostuivat näistä kolmesta moduulista, Eino Roiha -säätiön opiskelijat puolestaan koostavat tutkintonsa Jyväskylän avoimen yliopiston tarjoamista perus- ja aineopinnoista sekä Eino Roiha -säätiön järjestämästä ammatillisten opintojen kokonaisuudesta. Ammattikorkeakoulujen tarjoama koulutuskokonaisuus on ollut selkeä paketti, josta on ollut helppo jatkaa opintoja yliopistotasolla. Musiikkiterapiakoulutus on ollut osa yliopistojärjestelmää jo vuodesta 1984 lähtien, joten opinnoissa on mahdollisuus edetä maisteri-, lisensiaatti- ja tohtoritutkintoihin. Tätä kautta alalle saadaan uusia tutkijoita ja kouluttajia sekä mahdollisuuksia kliiniseen erikoistumiseen. (Erkkilä 2013, 46-48, 53-55.)

5.2 Koulutuksen sisältö

Musiikkiterapeutti tarvitsee työlleen teoreettiset valmiudet, riittävät musiikilliset taidot sekä hyvät asiakastyövalmiudet. Musiikkiterapian teoreettisiin valmiuksiin kuuluvat seuraavat opintokokonaisuudet: musiikkiterapiatieto, musiikin vaikutukset, tutkijan taidot, tutkimusmenetelmät sekä hoito- ja kuntoutustieto. Musiikkiterapeutti tarvitsee työssään riittävät käytännön musiikilliset valmiudet, musiikillista yleissivistystä sekä musiikin syvällistä ymmärtämistä. Jälkimmäinen tarkoittaa kykyä ymmärtää musiikkiterapeuttisen toiminnan kannalta oleellisia musiikin psykologisia, emotionaalisia ja sosiaalisia merkityksiä ja vaikutuksia sekä musiikin kehollisia ulottuvuuksia. Musiikkiterapeutin asiakastyövalmiudet koostuvat koulutusterapiaprosessista, kliinisestä harjoittelusta sekä työnohjausprosessista. Tätä koulutuksen kenties vaativinta ja tärkeintä osiota voivat tarjota ainoastaan erikoistuneet ammatilliset koulutukset, ja sen laatua ja muotoa määrittävät SUMUKKEEN (suomalaisen musiikkiterapiakoulutuksen kehittämisryhmä) asettamat sisältö- ja laajuuskriteerit, jotka pohjautuvat sekä musiikkiterapiaalan kansainvälisiin ohjeistuksiin että vastaaviin psykoterapiakoulutusten sisältöihin ja laajuuksiin. (Emt., 48-52.)

5.3 Ammattinimike ja tulevaisuudennäkymät

Musiikkiterapeutit eivät ole onnistuneet saamaan sosiaali- tai terveysalan ammattinimikettä vuosien ponnisteluista huolimatta, joten he eivät voi liittyä sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ylläpitämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin Terhikkiin. Tästä aiheutuvat epäkohdat liittyvät valvonnan puutteeseen, jolla on vakavia vaikutuksia mm. potilasturvaan ja musiikkiterapeuttien oikeudelliseen asemaan. Viime aikoina on myös ollut tapauksia, joissa musiikkiterapiapalvelut on rajattu palvelutarjonnan ulkopuolelle ja perusteena käytetty juuri keskusrekisteriin kuulumattomuutta. Tällaisessa tilanteessa on luonnollista, että aletaan pohtia musiikkiterapian ammattipätevyyden omaavien henkilöiden taustakoulutusta nimenomaan työllistymisen näkökulmasta. Yksi vaihtoehto olisi laatia terveydenhuollon alan keskeisistä oppi-

sisällöistä esim. 30 opintopisteen kokonaisuus, josta tulisi kiinteä osa ammatillista musiikkiterapiakoulutusta. Vastaavasta järjestelystä on jo kokemuksia psykoterapiakoulutuksen puolella. (Erkkilä 2013, 55-57.)

Omassa opinajossani Turun ammattikorkeakoulussa on meneillään suuria organisaatio- ja koulutusvastuu-uudistuksia, ja niiden keskellä pohditaan myös musiikkiterapiakoulutuksen tulevaisuutta: jatkuuko ammatillinen koulutus vai tarjotaanko täydennyskoulutusta, siirtyykö koulutusvastuu terveysalalle ja miten voisi lisätä yhteistyötä ammattikorkeakoulussa virinneen sairaala- ja hoivamusiikkityön koulutuksen kanssa? (Lilja-Viherlampi 2013, 42-43.) Musiikkipedagogi-musiikkiterapeutti -tutkinnon laajuus oli 270 op, ja opinnot oli suunnattu ensisijaisesti opetus- ja kasvatusalan koulutuksen sekä työkokemuksen omaaville hakijoille. Tavoitteena oli saada opiskelijoille valmiudet toimia monipuolisesti pedagogiikan ja terapian kentillä: opettajana toimiminen laajennetulla ammattiosaamisella tai niin, että osa virkatyöstä olisi musiikkiterapiatyötä, itsenäisenä ammatinharjoittajana tai musiikkiterapeutin toimessa tai virassa. Turun amk:n musiikkiterapiaopintojen lopuksi toteutettiin pilotointi -koulutuksen arviointi, jonka tulokset toimitetaan paitsi koulutuksen järjestäneelle taholle, kouluttajille ja opiskelijoille, myös SUMUKE -työryhmälle. (Emt., 24-25, 36.)

Opinnäytetyönään edellä mainitun palautteen keruun toteuttanut Terhi Lehtovaara (2013) pohtii, että laadukkaan ja yhdenmukaisen suomalaisen musiikkiterapeuttikoulutuksen turvaamiseksi tulisi SUMUKKEEN laatimien koulutuksen sisällöllisten kriteerien lisäksi kehittää yhtäläinen laadunvarmistusprosessi sekä määritellä tarkemmin, mitä ovat laaja-alaisen musiikkiterapeutin yleiset kompetenssit. Vastaavatko nykyiset opetussuunnitelmat ja koulutukset työelämän tarpeisiin, osataanko ennakoida tulevaa ja minkä amk -tutkinnon yhteyteen kannattaisi musiikkiterapeuttikoulutus kytkeä, jotta valmistuneet työllistyisivät hyvin ja saisivat työskentelylleen parhaat mahdolliset edellytykset?

On tarpeen pohtia ja purkaa auki musiikkiterapeuttien työnkuvaa ja opinpolkuja sekä kartoittaa ammattikunnan asemaa muuttuvassa koulutuskentässä ja työelämässä, arvioida koulutuksia ja luoda uusia opinpolkuja. Toivon, että myös oma tutkimukseni voi tarjota eväitä koulutuksien suunnitteluun.

6 YHTEENVETO

Tämän kyselytutkimuksen aineiston avulla olen tutustunut musiikkiterapeuttien työhön ja työskentelyyn erilaisten asiakasryhmien kanssa hieman tavanomaisesta poikkeavasta näkökulmasta. Tutkimukseni fokus on ollut terapiatyöskentelyssä ja nimenomaan niissä tilanteissa, jolloin musiikkiterapeutin tavallisimmat työtavat ja menetelmät pannaan jostain syystä sivuun ja tehdään jotain muuta.

Tutkimukseen osallistuneista terapeuteista suurin osa oli sitä mieltä, että muut työtavat ovat tärkeä osa terapiaprosessia, jopa yhtä tärkeitä kuin varsinaiset musiikkiterapian menetelmät. Vastauksista nousee päällimmäisiksi asiakaslähtöisyyden, terapian tavoitteellisuuden ja työskentelyn prosessiluonteisuuden teemat. Myös kommunikaatio ja vuorovaikutus nostetaan esiin tärkeinä työtä ohjaavina tekijöinä. Lähes kaikki vastaajat totesivat keskusteluterapian olevan tärkeä osa heidän työtään. Luovista menetelmistä eniten käytettyjä olivat tanssi- ja liiketerapeuttiset menetelmät sekä kuvallinen ilmaisu eri muodoissaan, ja näitä työtapoja löytyikin lähes kaikkien terapeuttien työkalupakista.

Aineistosta käy ilmi, että erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskenneltäessä toimitaan joustavasti erilaisia työtapoja käyttäen ja yhdistäen. Pelaaminen, leikkiminen, kuvallinen ilmaisu ja tanssi ja liike ovat vastaajien mukaan erityisen toimivia työmuotoja näiden asiakasryhmien kanssa. Terapian alussa voidaan esim. pelien ja leikkien avulla tutustua ja luoda luottamuksellista yhteyttä, ja monipuoliset työtavat myös motivoivat lasta ja nuorta työskentelemään pitkäjänteisesti.

Joidenkin asiakkaiden kanssa muut työmuodot ovat kiinteä osa jokaista terapiatapaamista, mutta terapiaprosessissa voi myös olla erilaisia vaiheita, joiden aikana työtapojen painotukset vaihtelevat. Joskus tunteiden läpityöskentelemisen tueksi tarvitaan erilaisia luovia ja moniaistillisia työtapoja, ja terapiassa esiin tuleva vastustus saattaa kohdistua myös musiikkiin, jolloin muut työtavat voivat antaa sulatteluaikaa ja viedä terapiaa eteenpäin kunnes työskentely musiikin parissa on taas mahdollista. Kolmasosalla vastaajista oli kokemusta terapiapro-

sessin aikana olleesta työskentelyjaksosta, jonka aikana ei käytetty lainkaan musiikkiterapian työtapoja. Tällaisissa tilanteissa työtapojen valintaan vaikuttivat asiakkaan tarpeet ja valmiudet sekä terapialle asetetut tavoitteet.

Tutkimuksen taustatiedoissa pyytämästäni koulutuspohjan määrittelystä välittyy terapeuttien laaja-alainen ja monimuotoinen koulutustausta, jonka lisäksi he ovat hankkineet lisäoppia erilaisten täydennyskoulutusten ja kurssien avulla. Ammatillista kehittymistä, tietojen päivittämistä ja uuden oppimista pidetään tärkeänä. Kysyin, miten terapeutit ovat kouluttautuneet muiden luovien työtapojen tai toiminnallisten menetelmien käyttöön sekä mitä tiedollista tai taidollista osaamista he haluaisivat hankkia tai päivittää ja ottaa käyttöön. Terapeutin työkalupakkia haluttiin täydentää mm. tanssi- ja liiketerapeuttisilla työtavoilla, kuvallisen ilmaisun keinoilla, draamatyöskentelyllä, GIM - ja FA -menetelmillä, psykoterapeuttisella osaamisella sekä arviointimenetelmillä.

Kyselytutkimuksen aineisto sisälsi hyvin monipuolista pohdintaa musiikkiterapeutin työstä. Tärkeimpiä esiin nousseita teemoja olivat työn laaja-alaisuus, asiakaslähtöisyys, työskentelyn tarkoituksenmukaisuus, ammatillinen osaaminen ja jatkuva opiskelu sekä asiantuntijuus. Laaja-alaisen työn mahdollisuus voidaan kokea myös paineena ja vaihtoehtona nähtiin, että työskentely itselle parhaiten sopivan asiakasryhmän kanssa voisi auttaa jaksamisessa ja työmotivaation ylläpidossa. Erikoistumisopintoja toivottiin joko osaksi ammattiopintoja tai jatkokoulutuksen muodossa, ja tätä olisikin tärkeä pohtia tulevia musiikkiterapeuttien ammatti- ja täydennyskoulutuksia suunniteltaessa.

7 POHDINTA

Tämän kyselytutkimuksen vastausten äärellä on herännyt uusia kysymyksiä ja pohdintaa siitä, voiko niiden perusteella täydentää kuvaa musiikkiterapeuttien työnkuvasta. Oliko vastauksia tarpeeksi ja käyttämäni tutkimustapa sellainen, jonka perusteella voisi kuvailla musiikkiterapeuttien käyttämiä työtapoja? Vastasivatko kyselyyni vain ne terapeutit, joita aihe kiinnostaa, ja joille muut työmuodot ovat tärkeä osa työskentelyä? Tutkimuksesta puuttui myös tarkentava kysymys siitä, työskenteleekö terapeutti koko- vai osa-aikaisesti, ja miten työaika jakautuu eri asiakasryhmien kesken; näilläkin seikoilla saattaisi olla vaikutusta tutkimustulokseen. Pohdin vastauksia analysoidessani myös opiskelijoiden osuutta, mutta mielestäni heidän vastauksensa eivät muuttaneet kokonaiskuvaa. Musiikkiterapeuteiksi ei ryhdytä suoraan koulunpenkiltä, vaan terapeuttiopiskelijoilla on takanaan jo monenlaisia opintoja ja monipuolista ammattiosaamista. Lisäksi kyselyyn vastanneet opiskelijat osoittivat vastauksissaan hankkineensa kokemusta musiikkiterapeuttina toimimisesta työharjoitteluiden aikana. Vastapainona opiskelijoille oli mukana runsaasti myös pitkän työkokemuksen omaavia musiikkiterapeutteja, joten aineistosta muodostui hyvin kiinnostava.

Matkan varrella nousi esiin uusia tutkimuskysymyksiä, joita voisi selvittää tarkemmin: näkyykö pitkä työkokemus työtapojen runsautena ja työskentelyn joustavuutena, vai tuleeko kokemuksen myötä pikemminkin hakeuduttua itselle sopivimpien asiakasryhmien ja työtapojen äärelle? Miten musiikkiterapeuttien hyvin erilaiset opinpolut ja ammattitaustat vaikuttavat työskentelyotteeseen sekä menetelmien ja työtapojen käyttöön? Olisi kiinnostavaa pohtia näitä kysymyksiä ja kirjoittaa narratiivisen tutkimuksen keinoin kuvailuja musiikkiterapeuttien yksilöllisistä opinpoluista ja ammattitaustoista tai heidän työskentelystään erilaisissa työympäristöissä ja erilaisten tehtävien parissa.

Kyselytutkimukseeni kohdistuneista huomioista ja kriittisestä palautteesta sain uusia näkökulmia ajattelulle, ja ne osaltaan johdattivat minua syvällisempään

dialogiin aineiston kanssa. Pohdiskelevat vastaukset ja kriittisyys olivat mielestäni merkkejä sekä vastaajien mielenkiinnosta tutkimuksen aihetta kohtaan että terapeuttien reflektoivasta suhtautumistavasta. Oman työskentelyn tarkastelu ja jatkuvan opiskelun ja ammattitaidon kehittämisen idea tuntuu olevan kaikilla opiskelijoista alan konkareihin.

Onko tutkimani aihe, mitä musiikkiterapiassa tehdään silloin, kun ei soi, kuitenkin arka ja osittain vaiettu aihe niin kuin oman kokemukseni perusteella oletin? Tämän aineiston perusteella tuohon kysymykseen ei saa vastausta, mutta monet vastaajat kyllä halusivat alleviivata, että kaikki, mitä musiikkiterapiassa tehdään on terapiaa, eikä mitään puuhastelua. Kummalla sanalla sitten on pääpaino, musiikilla vai terapialla? Nykyinen terapia-alan turbulenssi, jossa epävarmuustekijöitä on paljon, voi osaltaan vaikuttaa siihen, että tällainen keskustelu ei ole juuri nyt ajankohtaisinta, eikä ehkä toivottuakaan. Ammattinimikkeen saaminen ja sen myötä musiikkiterapeuttien ammattikunnan aseman vakiinnuttaminen selkeyttäisi tilannetta ja kohentaisi työllisyysnäkymiä. Tuntuu kummalliselta kehitykseltä, että musiikkiterapeuttien toimintaa hankaloitetaan uusilla rajoituksilla ja määräyksillä juuri nyt kun ollaan saatu kansainvälisestikin tunnustettuja hyviä tutkimustuloksia musiikkiterapian vaikuttavuudesta.

Taiteen terveysvaikutuksista puhutaan paljon, ja sitä pyritään eri muodoissaan viemään osaksi hoitotyötä, mutta jostain syystä viime aikoina on noussut esille vaatimuksia, että kaikilla terapiatyötä tekevillä pitäisi jatkossa olla jokin terveydenhoitoalan tutkinto. Mielestäni on suurta tuhlausta, jos taiteen ja pedagogiikan alan ammattilaisten osaaminen terapiatyössä jätetään hyödyntämättä ja ajetaan itsepintaisesti uudistuksia, jotka tulevat hankaloittamaan ja estämään pitkän koulutuksen ja monipuolisen työkokemuksien omaavien ihmisten toimimista terapeutteina. Moniammatilliset tiimit ovat mielestäni avainasemassa tämän turhan vastakkainasettelun purkamisessa. Tarvitsemme terveydenhoitohenkilöstön vankkaa ammattiosaamista, mutta myös taiteilijoiden näkökulmaa ja pedagogisen koulutuksen omaavia ihmisiä - kaikki nämä ryhmät voivat antaa oman arvokkaan panoksensa terapia- ja hoitotyöhön.

Olen itse kokenut, että pitkä työkokemus musiikkikasvattajana ja muusikkona on ollut hyvä pohja musiikkiterapiaopinnoille. Kohtaamisen taito ja ryhmässä toimiminen, ryhmädynaamisten ilmiöiden ymmärtäminen sekä ihmisen kasvun ja kehityksen tuntemus ovat asioita, joista on hyötyä sekä opettajan että terapeutin työssä. Uskon myös, että vahva musiikillinen pohja antaa hyvät eväät musiikkiterapeutin työhön ja lisää luottamusta siihen, että käytössämme on vahva väline, jonka merkitys tai arvo ei vähene, vaikka välillä se laitettaisiinkin syrjään ja tehtäisiin jotain muuta.

LÄHTEET

Aavaluoma, J. 2011. Suomalaisten musiikkiterapeuttien käsityksiä työnohjauksesta. Pro gradu tutkielma. Musiikin laitos. Jyväskylän yliopisto.

Ahonen-Eerikäinen H. 1998. ”Musiikillinen dialogi” ja muita musiikkiterapeuttien työskentelytapoja ja lasten musiikkiterapian muotoja. Väitöskirja. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja:45.

Ala-Ruona, E., Saukko, P. & Tarkki, A. 2009. Musiikkiterapiapalvelut -esite. Suomen musiikkiterapiayhdistys ry. Jyväskylä: Kopijyvä.

Ala-Ruona, E. & Tuomi, K. 2013. Varhaisiän musiikkiterapia: 0-5 –vuotiaiden lasten musiikkiterapia Suomessa. Musiikkiterapia 28 (1).

Blomberg, H. 2014. Rytmisk rörelseträning. www.haraldblomberg.com. Viitattu 23.4.2014.

Erkkilä, J. 2013. Näkökulma-artikkeli: Musiikkiterapiakoulutus Suomessa. Musiikkiterapia 28 (1).

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Gadamer, H-G. 2004. Hermeneutiikka. Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa. Valikoinut ja suomentanut Ismo Nikander. Tampere: Vastapaino.

Laukkarinen, H. 2005. Musiikkiterapeutti moniammatillisessa tiimissä: musiikkiterapeuttien käsityksiä moniammatillisessa tiimissä toimimisesta ja tiimissä toimimisen vaatimista erityispiirteistä. Pro gradu tutkielma. Musiikin laitos. Jyväskylän yliopisto.

Lehtovaara, T. & Lilja-Viherlampi, L-M. 2013. Musiikkiterapeutti-musiikkipedagogikoulutus Turun ammattikorkeakoulussa 2009-2013. Musiikkiterapia 28 (1).

Lilja-Viherlampi, L-M. 2007. ”Minunkin sisällä soi!” –musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa. Väitöskirja. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 24.

Muukkonen, M. 2010. Monipuolisuuden eetos. Musiikin aineopettajat artikuloimassa työnsä käytäntöjä. Väitöskirja. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto. Studia Musica 42.

Peräpohjolan Opisto 2014. Elämyspedagogiikkakoulutus kursseina tai 16 opintoviikon kokonaisuutena. www.ppopisto.fi/elamyspedagogiikka. Viitattu 23.4.2014

PT -Kustannus 2014. DDP-terapiakoulutukset. Viitattu 23.4.2014. www.pt-kustannus.fi/ddpkoulutukset.html.

Snellman-kesäyliopisto 2014. Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentajakoulutus. Viitattu 23.4.2014. www.snellmankesayliopisto.fi/s/kurssit/Ammatillinen%20täydennyskoulutus.

Sosiaaliportti 2014. Videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjauksen menetelmä. Viitattu 23.4.2014. https//www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/video-ohjaus/.

Suomen Psykodraamayhdistys 2014. TRO - Toiminnallisen ryhmätyön ohjaajan tutkinto. Viitattu 23.4.2014. www.suomenpsykodraamayhdistys.fi/pitkat-koulutkset/tro-toiminnallisten-ryhmatyon-ohjaajan-tutkinto/.

Tampereen kesäyliopisto 2014. Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentajakoulutus. Viitattu 23.4.2104. www.tampereenkesayilopisto.fi/fi/koulutustarjonta/courseinfo/ammatillinen-taydennyskoulutus/44/ratkaisukeskeinen-neuropsykiatrinen-valmentaja-koulutus/3816.

VIBRAC 2014. Matalataajuisen äänivärähtelyhoidon erikoistumiskoulutus. Viitattu 23.4.2014. www.vibrac.fi/content/koulutus.

Voimauttava valokuva 2014. Voimauttavan valokuvan menetelmä. Viitattu 23.4.2014. www.voimauttavavalokuva.net/menetelma.htm.

Musiikkiterapeutin työnkuva

Tutkin musiikkiterapiaopintojeni lopputyössä (Turun amk) musiikkiterapeutin työnkuvaa ja erityisesti sitä, mitä muita työtapoja (muita luova terapioita, taidelähtöisiä tai toiminnallisia menetelmiä) musiikkiterapeutit mahdollisesti käyttävät musiikkiterapian työtapojen rinnalla. Tässä tutkimuksessa tarkoitan musiikkiterapian työmuodoilla soittamista, laulamista, improvisointia, musiikin kuuntelua, musiikkiliikuntaa, toiminnallista musiikkiterapiaa sekä GIM:iä, songwritingia, tarinasäveltämistä sekä FA –menetelmää.

Valitse työtäsi kuvaava vaihtoehto / vaihtoehdot ja kuvaile pyydettäessä/ tarvittaessa sanallisesti.

1. Oletko käyttänyt työssäsi muita työtapoja musiikkiterapian rinnalla?
   a. kyllä
   b. en
2. Onko keskusteluterapia tärkeä osa työtäsi?
   a. kyllä
   b. ei
3. Mitä seuraavista luovista menetelmistä olet käyttänyt työssäsi?
   a. tanssia ja liikettä
   b. kuvallista ilmaisua
   c. valokuvan keinoja
   d. kirjallisuutta
   e. videotyöskentelyä
   f. draamatyöskentelyä
   g. muuta, mitä?
4. Mitä muita työtapoja olet käyttänyt?
   a. elokuvien katsomista
   b. pelaamista
   c. askartelua
   d. retkeilyä
   e. muuta, mitä?
5. Kuinka tärkeä osa musiikkiterapeutin työtäsi nämä muut työtavat ovat?

6. Onko jokin tietty kohderyhmä, jonka kanssa olet todennut jonkin edellä mainituista työtavoista erityisen toimivaksi musiikkiterapian rinnalla?
   Kohderyhmä ja käytetyt työtavat:

7. Oletko joskus työskennellyt asiakkaan/asiakasryhmän kanssa käyttämättä lainkaan musiikkiterapian työtapoja ja kuinka pitkä tällainen työskentelyjakso on ollut ?

   a. kyllä kesto:
   b. en

8. Mitkä seikat vaikuttivat työtavan valintaan?

   a. asiakkaan tilanne
   b. asiakkaan toiveet
   c. oma koulutustausta
   d. oma harrastuneisuus
   e. työtila
   f. työvälineet
   g. terapian kesto
   h. muu, mikä?

9. Oletko saanut koulutusta esim. muiden luovien työtapojen tai toiminnallisten menetelmien käyttöön?

   a. osana musiikkiterapeutin koulutusta
   b. tutkintotasoisesti
   c. käymällä yksittäisiä kursseja

10. Mitä koulutuksia olet käynyt musiikkiterapiakoulutuksen ulkopuolella edellä mainittuihin työtapoihin ja menetelmiin liittyen?

11. Minkä työtavan käyttöä haluaisit lisätä työskentelyssäsi?

12. Minkä työmuotojen taitoja haluaisit hankkia/päivittää musiikkiterapeutin työkalupakkiisi?

13. Muita huomioita musiikkiterapeutin ammatillisesta työnkuvasta

Vastaajan tiedot:

1. koulutuspohja
2. ikä
3. työkokemus musiikkiterapeuttina
   a. opiskelija
   b. 0-5 v.
   c. 5-10 .
   d. 10-15 v
   e. yli 15 v.

Pyydän vastauksianne 30.11.2011 mennessä.

KIITOKSET AVUSTASI OPINTIELLÄ!

aila.hettula@students.turkuamk.fi